

Participatieve certificering Lastenboek Checklijst

PLATTELAND vlees • VAN BOER TOT BORD runderen 2006

1. Het principe: participatieve certificering

Het label 'Natuurlijk hormoonvrij vlees' verzekert sinds begin jaren tachtig een distributieketen waarbij alle deelnemende labelhouders 'van boer tot bord' gewaarborgd natuurlijke producten leveren. Elke schakel in het productieproces (hoeve, groothandel, slager) is hierbij onderhevig aan externe onafhankelijke controle. De consument wordt via de verschillende verkooppunten op de hoogte gebracht van de resultaten van deze externe controle.

Hormoonvrij en antibioticavrij vlees blijft belangrijk voor de consument, maar wordt anno 2006 door de overheid gegarandeerd. 'Plattelandsvlees' staat verder borg voor vlees zonder gebruik van groeistimulators (gecontroleerd door het externe controleorgaan vzw Eureco, maar voor de kritische consument volstaat dat niet.

Steeds meer stelt de consument bijkomende eisen aan het voedsel dat dagelijks op zijn/haar bord of dat van de kinderen terecht komt. De burger (of consument) verwacht een veilig, gezond en smaakvol stuk vlees, bij voorkeur op een diervriendelijke manier geproduceerd met respect voor het mens en omgeving. De verschillende spelers in de keten weten vaak weinig over mekaars verwachtingen. Welke zijn deze verwachtingen? En hoe wordt eraan voldaan?

De band tussen consument, producent en tussenschakel speelt hierbij een belangrijke rol.

Participatieve certificering

Via een systematische betrokkenheid van al de ketenspelers (consument, producent, groothandel, slager) bij het productie- en verkoopproces is het doel ieders veronderstellingen en verwachtingen te integreren in het proces van certificering.

In eerste instantie werd in overleg met de betrokkenen besloten tot een initiële versie van een lastenboek. Via gezamenlijke leermomenten wordt de evolutie van gedachtegoed en handelswijze gestimuleerd, en is dit lastenboek van 'plattelandsvlees' in voortdurende ontwikkeling. Dezelfde leermomenten zijn voor de betrokken labelhouders controlemomenten aangaande de eigen bedrijfsvoering en beschrijven de mate waarop aan de voorwaarden van het lastenboek voldaan wordt.

Participatieve certificering is dan een methode om:

- te komen tot transparante uitwisseling tussen producent en consument
- coherentie in de handelingen van de betrokken partijen te evalueren en evolutie te stimuleren
- verantwoordelijkheid en solidariteit te stimuleren.

2. participatieve certificering van 'Plattelandsvlees'

2.1 Intentieverklaring aangaande participatieve certificering

2.1.1 Reeds betrokken labelhouders

Vzw Plattelandsontwikkeling lanceert in maart 2006 de start van het proces van participatieve certificering als controlemethodiek voor 'plattelandsvlees'. Dienaangaande wordt door Plattelandsontwikkeling vzw een intentieverklaring betreffende participatieve certificering voorgelegd ter goedkeuring aan de labelhouders. Eventuele aanpassingen worden hierop volgend uitgevoerd zodat per 31 maart 2006 de officiële ondertekening van deze intentieverklaring door alle labelhouders kan voltrokken worden.

Labelhouders welke opgenomen zijn in de labellijst op 1 februari 2006 krijgen allen de kans om deze intentieverklaring te ondertekenen, zonder bijkomende kosten. De eerste interne controles volgen vanaf juni 2006 op basis van dewelke het labelhouderschap bevestigd of onderbroken wordt.

2.1.2 Kandidaat labelhouders

Zie 2.6 toetreding van kandidaat labelhouders;

2.2 Het lastenboek als leidraad bij de certificering

Het initiële lastenboek van 'plattelandsvlees' werd samengesteld op basis van 3 initiële bedrijfsbezoeken in 2005 waarbij labelhouders (6 rundveehouders, 3 slaggers, 1 groothandel) en 4 consumenten betrokken waren. Parallel werd de gehele groep van labelhouders bevraagd aangaande de specificiteit van 'plattelandsvlees'. Het resulterende lastenboek bevat voorwaarden die in twee categorieën werden opgedeeld:

2.2.1 De **gemeenschappelijke verplichte criteria**

Deze lijst omvat de criteria waaraan elke labelhouder verplicht voldoet. Enkel wanneer aan elk van de labelvoorwaarden voldaan is wordt overgegaan tot de beoordeling van de variabele criteria, en behoudt de labelhouder zijn certificaat.

2.2.2 De **variabele bedrijfseigen criteria**

Deze lijst omvat de voorwaarden waaraan niet elke labelhouder in de zelfde mate tegemoet komt. Een labelhouder kan beslissen op bepaalde aspecten hiervan verder te evolueren of te investeren, terwijl hij besluit andere aspecten niet op te nemen in zijn bedrijfsvoering. Aan elk van de voorwaarden werd een initieel gewicht toegekend op basis van de prospectie in 2005.

2.2.3 Visualisatie van de variabele criteria in de **bedrijfsster**

De bedrijfsster wordt slechts opgesteld wanneer aan de lijst van gemeenschappelijke criteria voldaan is. Het aantal van de variabele criteria die vervuld zijn, wordt voor de verschillende thema's (veevoeding, dierenwelzijn, milieu&natuur, ketendialoog) in de bedrijfsster uitgezet. Deze geeft visueel weer aan welke thema's op het betrokken bedrijf bijzondere aandacht wordt besteed. De oppervlakte binnen de ster geeft de algemene inzet van het bedrijf weer. Deze bedraagt minimaal 15 punten (aankruisingen) voor de variabele items.

2.3 Aanpassing van het lastenboek

Na afloop van de jaarlijkse controleronde is het mogelijk om in overleg met de labelhouders de lijst van gemeenschappelijke criteria, variabele criteria en de gewichten van de variabele criteria te wijzigen.

2.4 Aanvangsituatie van het label

2.4.1 Algemene communicatie via een webstek

Vanaf Pasen 2006 wordt de aanvangssituatie van de huidige labelhouders aan de hand van het lastenboek kenbaar gemaakt op de website www.vanboertotbord.be. Verder is een videovoorstelling van de labelsituatie op dit moment elektronisch en bij vzw Plattelandsontwikkeling beschikbaar. Deze voorstelling is gebaseerd op prospectie gedurende het jaar 2005. De bedrijfssterren van de bij deze prospectie betrokken labelhouders wordt ter hunner beschikking gesteld, en is op die manier tevens beschikbaar voor collega's en consumenten. Een algeheel beeld van 'plattelandsvlees' wordt tenslotte ook geboden a.d.h. van een geïllustreerd verhaal.

2.4.2 Gerichtte communicatie in en rond verkooppunten

Bij de lancering van de participatieve certificering zijn volgende concrete communicatiemiddelen ter beschikking van de labelhouders:

- een affiche ter verspreiding in de verkooppunten en de producerende bedrijven;
- een flyer in postkaartformaat die aan klanten kan worden meegegeven, met het oog op het aanspreken van potentiële klanten.

2.5 Controle van labelhouders

2.5.1 Controles uitgevoerd door Eureco vzw

De punten uit de checklist (lastenboek) waarvoor technische expertise nodig is (bv staalname, labo-analyses) worden steekproefsgewijs jaarlijks opgevolgd door Eureco vzw, externe controle-organisatie. De kosten hiervan worden rechtstreeks gedragen door de labelhouder. Met gelijkwaardige controleresultaten die de labelhouder kan voorleggen, wordt rekening gehouden bij het controleschema dat Eureco vzw hanteert, zodat onnodige uitgaven worden vermeden. De resultaten worden kenbaar gemaakt aan de vzw Plattelandsontwikkeling, aan de betrokken labelhouder(s) en zijn tevens ter inzage beschikbaar voor de consument.

2.5.2 Controles aan de hand van participatieve certificering

De punten uit de checklist (lastenboek) die door visuele inspectie bij een geleid bedrijfsbezoek kunnen waargenomen worden, worden tweejaarlijks via een participatief proces beoordeeld. Deze beoordeling omvat de volgende onderdelen:

- de betrokken labelhouder neemt samen met de vzw Plattelandsontwikkeling het initiatief. Het controlemoment wordt kenbaar gemaakt, en uitnodigingen worden verstuurd, samen met de resultaten van het laatste controlemoment.
- opdat een controlemoment geldig kan bevonden worden dienen minsten 6 externen aanwezig te zijn, deze groep kent bij voorkeur de volgende samenstelling:
 - * 3 collega-labelhouders of kandidaat labelhouders waarvan 2 dezelfde bedrijfsactiviteit uitoefenen als de beoordeelde en de derde uit een andere sector afkomstig is;
 - * 4 consumenten waarvan 2 consumenten rechtstreeks of onrechtstreeks klant zijn van de beoordeelde en 2 anderen vreemd zijn aan de beoordeelde;
- het controlemoment neemt circa 3 uur in beslag, en wordt als volgt opgebouwd:
 0. uur 0 - 0.5: toelichting van de voorafgaande controleresultaten door de vzw Plattelandsontwikkeling met aandacht voor de toenmalig benoemde leerpunten op het bedrijf; indien het de eerste participatieve controle op het bedrijf betreft wordt tevens de algemene situatie binnen plattelandsvlees toegelicht (vb. aan de hand van de video)

1. uur 0.5 – 1.5: rondgang op het bedrijf waarbij de beoordeelde de verschillende labelcriteria toelicht en specifiek aandacht heeft voor leerpunten en bereikte resultaten; indien nodig gebeurt dit onder begeleiding van de vzw Plattelandsontwikkeling. Bij voorkeur is deze laatste echter observant van het gebeuren;
 2. uur 1.5 – 2.5: bespreking van het bedrijf met specifieke aandacht voor de aangestipte leerpunten en bereikte resultaten evenals geobserveerde leerpunten en resultaten. Hierbij telt de stem van elke aanwezige, en wordt geluisterd naar ieders mening zonder hierover in discussie te gaan;
 3. uur 2.5 – 3: conclusies m.b.t. de labelcriteria. Punten van discussies worden hierbij besproken, en unanimitieit binnen de groep wordt beoogd. Indien dit niet bereikt wordt geldt de meest voorzichtige conclusie met betrekking tot dat bepaald onderwerp. Op basis van deze conclusies wordt de bedrijfsster aangepast.
- de verwerking van het controlemoment gebeurt door de vzw Plattelandsontwikkeling. Enerzijds wordt de bedrijfsster opnieuw samengesteld op basis van de bevindingen. Anderzijds wordt het verhaal van het bedrijf aangepast op basis van leerpunten en resultaten. De beoordeelde en één afgezant van de beoordelingscommissie lezen de conclusies na alvorens deze beschikbaar gesteld worden bij de consument.
 - de kosten bij deze controle worden gedekt door de jaarlijkse bedrage van de labelhouder aan de vzw Plattelandsontwikkeling. Het betreft kosten bij de uitnodigingen en kosten bij de verwerking van de bevindingen. Per 1 januari 2006 bedraagt deze jaarlijkse bijdrage 250 euro voor een producent van runderen.

2.6 Toetreding van kandidaat labelhouders

- 2.6.1 Kandidaatstelling door aanvraagdokument ingevuld en ondertekend te bezorgen, samen met de betaling van de instapkost van 100 euro
- 2.6.2 Eerste controle gebeurt in afspraak met de kandidaat
- 2.6.3 Opvolging: bij het uitreiken van de bedrijfsster en de toetreding van de kandidaat betaalt hij 150 euro, die samen met de instapkost volstaan als de eerste jaarlijkse bijdrage voor het lopend kalenderjaar.

2.7 Uitsluiting van labelhouders

- 2.7.1 Omwille van in gebreke stelling betreffende de gemeenschappelijke criteria
Indien een labelhouder niet langer voldoet aan het geheel van gemeenschappelijke criteria wordt onmiddellijk de uitsluiting van deze labelhouder voorgesteld. Hij krijgt gedurende het jaar volgende op de controle de status 'bevroren', en heeft gedurende dit jaar de kans om zich in orde te stellen met deze criteria. Wanneer controle bij afloop van dit jaar aanduidt dat aan het geheel van criteria tegemoet gekomen wordt, kan de betrokkene opnieuw zijn volwaardig statuut als labelhouder bekomen. Is dit niet geval, dan wordt hem het label definitief ontnomen. Hij kan zich na 2 jaar opnieuw kandidaat stellen (procedure 2.6).
- 2.7.2 Omwille van in gebreke stelling betreffende variabele criteria
Indien de oppervlakte van de bedrijfsster horende bij de variabele criteria afneemt tussen twee controles, zal de volgende participatieve controle niet 2 jaar later, maar reeds na 1 jaar georganiseerd worden. Indien op dat ogenblik de situatie van de referentiecontrole hersteld werd, wordt de labelhouder opnieuw opgenomen in het reguliere controlecircuit. Indien dit niet het geval is, wordt overgegaan tot strategie 2.7.1.

2.8 De raad van bestuur van Plattelandsontwikkeling vzw neemt de beslissing tot toetreding, tot schorsing of uitsluiting bij de labelgroep, op basis van het voorstel van de controlecommissie. Beroep kan aangetekend worden dmv gemotiveerde aangetekende brief bij de voorzitter van Plattelandsontwikkeling vzw, p/a Nieuwevaart 117 9000 Gent, die de betrokkene hoort en binnen de 2 maand zijn beslissing meedeelt.

2.9 Communicatie van de controleresultaten

2.9.1 De bedrijfsster

Indien het bedrijf voldoet aan de gemeenschappelijke criteria wordt de bedrijfsster opgesteld, en is deze samen met het beknopte bedrijfsverhaal beschikbaar voor de betrokkenen, enerzijds in elektronische versie via www.vanboertotbord.be en anderzijds in papieren versie in de verkooppunten.

2.9.2 De situatie van 'plattelandsvlees'

Op www.vanboertotbord.be kan steeds een overzicht geraadpleegd worden van de algemene situatie van de labelhouders. Op deze manier kan een individuele labelhouder zijn situatie vergelijken met de gemiddelde situatie. Dit geeft eveneens aan de consumenten en buitenstaanders de kans zich een beeld te vormen van de eigenheid van 'plattelandsvlees'.

3. het lastenboek van plattelandsvlees

Het lastenboek voor rundvee is nu uitgewerkt in de vorm van een checklist met aandachtspunten (zie bijlage).

Voor elk aandachtspunt is het vakje ingekleurd waar een x ingevuld wordt als het bedrijf er aan voldoet. Sommige aandachtspunten hebben een weerslag op meerdere thema's. Om de eerste versie zo eenvoudig mogelijk te houden en nodeloze discussie over het gewicht dat elk onderdeel meekrijgt te voorkomen, worden alle x-en opgeteld voor de totaalscore van het bedrijf.

Het is de bedoeling om de komende jaren dergelijke lijst ook voor de andere diersoorten en voor de slagerijen/verkooppunten op te stellen.